

I. Problematika jazykové ekvivalence. Rozdíly v typologické charakteristice ruštiny a češtiny.

A. EKIVALENCE – EKVIVALENTNOST - EKVIVALENT

Základní předpoklad vytvoření adekvátního (věrného) překladu – dosažení maximálního stupně translační (překladové) ekvivalence na všech úrovních jazykového systému (fonetické, morfologické, lexikální, syntaktické, stylistické).

- **ekvivalence** – adekvátnost, srovnatelnost, *překladová ekvivalence* - cílový text jako optimální varianta předlohy.
- **ekvivalentnost** – identita (významová totožnost). Naprostá ekvivalentnost překladu je vzhledem k různosti přirozených jazykových systémů prakticky vyloučena, cílem překladu je dosažení maximální možné míry ekvivalence.
- **ekvivalent** – a) funkční ekvivalent (má stejnou platnost),
b) významová identita (totožný význam, sémantický invariant)

Typy ekvivalence

- **Formálně grafická ekvivalence** – funkční ekvivalence na úrovni formálně grafických prostředků. Způsob formálně grafické ekvivalence je významným sémantickým komponentem textu a důležitým činitelem stylistickým. Písemná realizace komunikátu má různorodý inventář grafických prostředků (často využívány zejména v uměleckých textech). Podcenění formálně grafické ekvivalence může vést k chybným posunům a nežádoucímu napětí mezi obsahovou a formální stránkou komunikátu.
- **Jazyková ekvivalence** – stejnost prvků na jazykové (fonetické, morfologické, lexikální a syntaktické) rovině originálu a překladu. Stejnost na jazykových rovinách souvisí s určováním ekvivalentu na výrazové rovině textu.
- **Paradigmatická ekvivalence** – ekvivalence prvků na rovině stylu jako systému výrazových prvků. Není totožná s lexikální synonymickou ekvivalencí, je nadřazenou stylistickou kategorií.

- **Stylistická (translační) ekvivalence** – korespondence mezi výrazovými prostředky originálu a překladu, přičemž nerozhoduje, jakými exponenty se této korespondence dosahuje. Funkční rovnocennost prvků originálu a překladu, při níž se prvky v originálu nahrazují v překladu tak, aby při invariantní shodě významů směřovaly k významové identitě.
- **Syntagmatická (textová) ekvivalence** – uspořádání prvků v jednotlivém textu, které se řídí výrazovým cítěním překladatele při existující možnosti volby výrazových prostředků z paradigmatické „zásobárny“ stylu.

Úrovně ekvivalence

- lexikální (sémantická, onomasiologická, slovtvorná, lexikálně stylistická)
- syntaktická (na úrovni výpovědních celků a větných fragmentů)
- stylistická (srovnatelnost na úrovni stylových registrů a příznakových stylistických prostředků)
- textová (adekvátnost textových vzorců a žánrových parametrů textu),

B. ROZDÍLY V TYPOLOGICKÉ CHARAKTERISTICE RUŠTINY A ČEŠTINY

Ruština i čeština – geneticky a typologicky příbuzné jazyky flexivního typu (gramatické významy jsou vyjadřovány strukturními prvky, které jsou součástí slova – koncovkami), přesto mezi nimi existují rozdíly na všech úrovních jazykového systému (zvukový plán jazyka, grafika a ortografie, slovní zásoba, morfologie, skladba, frazeologie), dané rozdílným kulturněhistorickým vývojem.

I. Rozdíly na úrovni pojmenování (lexikální)

V obou jazycích převažují pojmenování motivovaná, utvořená na základě formální a významové příbuznosti s jinými jednotkami.

Motivační vztahy mezi motivujícím a motivovaným pojmenováním přitom mohou být vyjádřeny:

- odvozováním pomocí předpon a přípon (derivace): v češ. *les, lesní, zalesnit, prales*; v ruš. *лес, лесистый, залесный*),
- skládáním samostatných slov/slovních základů (kompozice): v češ. *vodovod, nosohltan, rukopis, černozem, sněhobílý*; v ruš. *водопровод, мясорубка, рукопись, теплоход, белоснежный*,
- spojováním samostatných slov a vytvářením víceslovných/sdružených pojmenování (multiverbizace): v češ. *rozkládací křeslo, stíhací závod, sedací souprava, funkční styl*; v ruš. *железная дорога, камера хранения, справочное бюро, старший лейтенант*,
- přenesením pojmenování na jiný předmět/jev na základě vnější podobnosti nebo vnitřní souvislosti (metafora, metonymie): *ručička* (hodin), *motýlek* (módní doplněk), *olej* (obraz), *liška* (liščí kožešina); v ruš. *ручка* (двери), *головка* (спичечная), *блюдо* (кушанье).

Východiska, prostředky a typy motivace se v obou jazycích částečně shodují, částečně se však liší:

a) hledisko genetické

RUŠTINA:

- **otevřenost vůči cizím vlivům** – ze strany ruštiny historicky v podstatě nikdy neexistoval pocit ohrožení ze strany jiných (silnějších) jazyků, ruština cizí vlivy vždy vstřebávala k vlastnímu užitku jako obohacující prvek.
- **vliv staroslověnštiny** – staroslověnština (původem jihoslovanské nářečí přinesené k západním a později k východním Slovanům v souvislosti s cyrilometodějskou misí) zastávala na Rusi od konce 10. stol. původně funkci jazyka církevní literatury, později se však stává i jazykem samostatné literární produkce a zásadním způsobem tak ovlivňuje původní staroruský jazyk (древнерусский язык) jako společný mluvený jazyk východních Slovanů.

Kromě toho, že církevní slovanština (staroslověnština ruské redakce) měla zásadní vliv na mluvnický systém ruštiny, výrazně také obohatila její slovní zásobu. Specifická diglosie (dvojjazyčnost) zanechala do současnosti v ruštině svou stopu mj. v existenci dvojic strukturně i sémanticky blízkých slov lišících se nicméně jak určitými morfonologickými znaky (zejména přítomností/ absencí tzv. plnohlasí, tj. hláskových skupin *-оро-/оло-*, *-ере-/еле-*, charakteristických pro původní jazyk východních Slovanů) tak svým současným významem a stylistickou platností: (stsl. *страна* × r. *сторона*, *град* × *город*, *глава* × *голова*, *хранить* × *хоронить*, *прах* × *порох*, *млечный* × *молочный* aj.).

Většina staroslověnismů má v současné ruštině stylistickou platnost knižních pojmenování (*глас*, *влечение*, *преступить*, *освещать*, *чуждый*, *единица*, *грех*, *творец*, *благоразумие*, *храбрый* aj.)

- větší **vliv řečtiny** v počáteční fázi utváření spisovného jazyka – vedle vlivu řečtiny byzantského období (od 6.-7. stol.) souvisejícího především s obchodními styky se v ruštině řečtina prosazovala také prostřednictvím církevní slovanštiny (překlady bible a dalších církevních textů).

S počátky křesťanství jsou spjaty výrazy religiozního charakteru (*евангелие*, *ангел*, *апостол*, *монастырь*, *икона*, *архиерей*), řeckého původu jsou ale i mnohá slova

světského rázu (*тетрадь* < řec. *tetradion*, tj. ‚čtvrťka papíru‘, *кровать, фонарь, сахар*), řada vlastních jmen (*Кирилл, Фёдор, Евгений, Василий, Николай, Афанасий, Софья, Евдокия, Ирина* aj.)

Podoba grecizmů v ruštině je poznamenána pozdní řeckou výslovností, která ne vždy odpovídala výslovnosti klasické. Tak za původní řecké β (béta) je v ruštině **в** (*Вакх* < řec. *Bakchos*, *Вавилон* < řec. *Babylon*, *Варвара* < řec. *barbaros*, čes. *Barbara*), za řec. θ (théta) – rus. **ф** (*кафедра* < řec. *kathedra*, *пафос* < řec. *pathos*, *Фёдор* < řec. *Theodóros*, *Фивы* < řec. *Thébai*), za řec. η (éta) – rus. **и** (*Афины* < řec. *Athénai*, *Фивы* < řec. *Thébai*, *магнит* < řec. *magnétikos*); za řec. dvouhlásku **αυ** má ruština většinou **ав** (*авто-* < řec. *auto-*, *травма* < řec. *trauma*), zatímco za latinské **au** je tentýž diftong i v ruštině (*аудитория* < lat. *auditorium*, *аукцион* < lat. *auctio*), za řec. $\epsilonυ$ je v ruštině zpravidla **эв, ев** (*эвфония* < řec. *eufóniá*, *эвкалипт* < řec. *eukalyptos*, *Евгений* < řec. *eugenés*, tj. ‚ušlechtilý‘, *Европа* < řec. *Európe*, *пневмония* < řec. *pneumón*), za řec. $\alpha\iota$ – rus. **э** (*Эсхил* < řec. *Aischylos*, *эфир* < řec. *aithér*)

- **pojmenování turkotatarského původu** – turkotatarské jazyky ovlivňovaly zejména slovní zásobu ruštiny po celou dobu jejího vývoje (od praslovanského období), přičemž v určitých údobích byl tento vliv masivnější (13.-17.stol.) zejména v souvislosti s nájezdy kočovných mongolských kmenů na západ (Zlatá horda).

Prostřednictvím těchto jazyků do ruštiny pronikla také mnohá slova arabského nebo indoíránského (perského) původu.

Turkotatarského původu jsou tak v současné ruštině např. slova: *боярин, богатырь, жемчуг, лошадь, ямщик, ярлык, казак, караул, кочевать, деньги, казна, хозяин, кирпич, серьга, собака, алмаз, изумруд, арбуз, башмак, колпак, чулок, кафтан, кулак, курган, алый, барсук, карий, мишень, стакан, таракан, тюрьма, изъян, карандаш, фарфор, барабан, бахча, каблук, лапша, таз, тулуп, чемодан, чердак, штаны, нефть, изюм, капкан, кузов, очаг, сарай, туман, халат, чугун, шалаш, тормоз, бакалея* aj.

- **silnější tendence k internacionalizaci** – souvisí s větší otevřeností ruštiny vůči vnějším vlivům (jazykovému přejímání).

Proces **internationalizace** slovní zásoby v širším slova smyslu zahrnuje kromě lexikálního přejímání také aktivizaci užívání mezinárodních slovtvorných prostředků při tvoření nových terminologických i neterminologických pojmenování, tj. především využívání předpon a přípon řecko-latinského původu: **анти-** (*антирыночник*,

антицентристский), **де-** (деидеологизация, деколлективизация), **контр-** (контрмитинг, контрреформа), **пост-** (постколлективистский, посттоталитарный), **про-** (проинфляционный, проправительственный), **псевдо-** (псевдопатриотический, псевдокапитализм), **ре-** (рефинансирование, реструктуризация), **супер-** (суперреформатор, суперсредство), **экс-** (экс-коммунист, экс-парламентарий); **-(из)ация** (аппаратизация, коммерциализация), **-ист** (этноцентрист, лоббист), **-изм** (лаоконизм, хулиганизм)

Do této oblasti spadá také vznik nových složenin, na jejichž tvoření se podílejí tzv. analytická adjektiva cizího (mezinárodního) původu, která tvoří první část těchto pojmenování a plní funkci přívlastku: **автомагнитола**, **биополе**, **видеопират**, **кинореклама**, **порнофильм**, **радиожурналист**, **ретростиль**, **стереозапись**, **телепокупки**, **экосоциализм**, **электромобиль**, **фото модель**; **гиперинфляция**, **макроэкономика**, **микроклимат**, **мультикультура**.

- **silnější vliv angličtiny** – souvisí s výše uvedenými tendencemi a procesy (otevřenost vůči cizojazyčným vlivům, internacionalizace) a projevuje se využíváním anglicismů a amerikanismů i v případech, kdy čeština dává přednost pojmenováním domácím. Týká se to jak komunikačních oblastí obsluhovaných spisovným jazykem (odborná sféra, veřejná komunikace, masmédiá), tak tzv. jazykového substandardu (profesní mluva, slang).

Příkladem z oblasti technické terminologie může být např. pojmový aparát výpočetní techniky, kde ruština oproti češtině mnohem častěji využívá anglických termínů, které jsou většinou jediným pojmenováním daného pojmu, srov.: *браузер/проhlížeč*, *драйвер/ovladač*, *интерфейс/rozhraní*, *принтер/tiskárna*, *файл/soubor*, aj.

Podobně např. ruský mládežnický slang se nepoměrně častěji inspiruje vlivem angloamerické kultury: *айзы* (oči), *аскер/аскать* (žebrák/žebrat), *ботл* (láhev), *бразер* (bratr), *бэг* (batoh), *ван* (rubl), *ворк/воркать* (práce/pracovat), *гурла/герлуха* (dívka), *грин* (dolar), *драйвер* (řidič), *клоуза* (oblečení), *парэнсы* (rodiče), *плейс* (místo), *прайс* (cena), *флет* (byt), *френд* (přítel), *фэйс* (tvář), *хайр* (vlasy), *хэнды* (ruce), *чилдрэн* (dítě) aj.

ČEŠTINA

- **menší ochota k přejímání** – zdrženlivý postoj k jazykovému přejímání má kulturně-historické a etnicko-psychologické kořeny v pocitu národního ohrožení malého národa, který musel neustále bojovat o svou národní identitu v soupeření s mocnějšími sousedy, především s vlivem německým (viz purismus a jazykové „brusičství“ v období českého národního obrození v 19. stol.)
- **monolitní lexikální struktura** – slovní zásoba češtiny je z velké většiny tvořena pojmenováními domácího původu. Částečně se v ní projevuje historický vliv němčiny (*hřbitov, půst, rytíř, rynek, havíř, klempíř, vánoce; muset*), avšak značná část germanismů byla v průběhu 19. stol. z češtiny vymýcena nebo přešla mezi pojmenování stylisticky příznaková (nespisovná) – *mašina, štempl, kasa, gips, špagát, futrál, presovat* (v ruštině jsou tyto germanismy naopak stylisticky bezpříznakové).

Vliv němčiny se projevil také kalkováním (doslovným překladem strukturních elementů pojmenování), např.: *soucit* < Mitgefühl, *veselohra* < Lustspiel, *poloostrov* < Halbinsel (v ruš. *полуостров*), *maloměsto* < Kleinstadt, *představení* < Vorstellung (v ruš. *представление*).

Česko-německé analogie nacházíme (na rozdíl od ruštiny) také ve frazeologii a idiomatice, např. modální konstrukce typu *musím odjet, mám rozsvítit?*, konstrukce s neurčitým neživotným podmětem nebo předmětem *to* (*od okna to táhne, neztratil jsi to?*, frazeologismy typu: *má to v malíčku* (er hat es im kleinen Finger), *to se musí nechat* (das muss man ihm lassen) a pod.

- **dříve větší vliv latiny** – souvisí s přijetím liturgie západního typu a příklonem k západoevropské kulturní sféře po vyvrácení Velkomoravské říše počátkem 10. stol. Latinského původu jsou v češ. např. slova: *kostel, klášter, oltář, mše, koleda, košile, mistr, olej, ocet* a mnoho jiných. Také slova řeckého původu pronikala do češtiny téměř výlučně prostřednictvím latiny. Svědčí o tom i jejich hlásková podoba, blízká původní řecké výslovnosti, zachované právě v latině. Proto se čeština od ruštiny v tomto směru často liší (srov. např. české znění grecismů uvedených výše, jako např. *Bakchus, Babylon, Barbara, katedra, patos, Athény, Théby, magnet, mýtus, trauma, auditorium, euforie, Evropa, neurochirurgie, éter* atd.).

b) hledisko strukturní (slova motivovaná)

RUŠTINA

- **větší tendence k analytismu a aglutinaci** – ruština i čeština patří typologicky k jazykům syntetickým a flektivním, to znamená, že mluvnické a slovotvorné výzamy jsou vyjadřovány pomocí strukturních elementů, které jsou integrální součástí slova (slovotvorné afixy a koncovky), přičemž spojování lexikálních, slovotvorných a gramatických komponentů slova má difuzní charakter (dochází k hláskovým alternacím na morfémových švech). V obou jazycích se ovšem setkáváme také s jevy analytickými a aglutinačními, přičemž projevy analytismu jsou charakteristické zejména pro oblast gramatiky, a aglutinaci pozorujeme především při tvorbě nových pojmenování.

K projevům analytismu v mluvnici patří např. užívání složených forem při stupňování adjektiv (*более/самый интересный, интереснее всех/всего*), analytické vyjadřování budoucího času sloves (*буду читать*) nebo oslabení role pádových koncovek a snížení jejich významové zátěže (nesklonná jména – *досье, табу, эмбарго, шоссе*, abreviatury – *ОПТ, НТВ, СМИ* apod.).

V oblasti tvoření pojmenování se větší míra analytičnosti ruštiny projevuje např. kompenzací chybějících derivačních modelů tvorbou analytických (víceslovných) pojmenování, především spojením substantiva s přívlastkem shodným (*кирпичный завод* - cihelna, *скульптурная группа* - sousoší, *газетное дело* - novinářství) nebo neshodným (*талон на питание* - stravenka, *удар справа* – forhend), nebo hojnějším využíváním verbonominálních spojení typu *принимать участие* – účastnit se, *подвергать критике* - kritizovat, *оказывать помощь* - pomáhat, *давать оценку* – hodnotit, apod.

Patří sem také např. analytické vyjadřování různých příslovečných okolností: *с каких пор* - odkdy, *в другом месте* - jinde, *другим образом* - jinak, *в первой/второй половине дня* – dopoledne/odpoledne, *в прошлом году* – loni, aj.

Nárůst rysů aglutinativnosti se pak v současné ruské slovotvorbě projevuje především v oslabení hláskových změn na morfémovém švu a v posílení role interfixů (zejména u jmenné prefixace při spojování substantiv s cizojazyčnými prefixy nebo prefixoidy: *бизнес-план, декоммунизация, экокатастрофа, евроскептик, воркоголик/трудоголик, автоприцеп, биопроизводство, фотосессия, мегазвезда, микромассаж, мини-компьютер, наркоделец, порножурнал, псевдорынок, секс-услуги, суперкомпания, телепокупки, видеопиратство*, aj.).

V této souvislosti se stále častěji hovoří o nově se konstituující třídě tzv. analytických adjektiv, která jsou v podstatě charakterizována jako lexikální či sublexikální prvky různé provenience, které v rámci vícekomponentových pojmenování vystupují jako formálně neměnné a sémanticky vyhraněné adjektivní komponenty s atributivní funkcí. Tyto jednotky přitom mohou být (častěji) anteponované (*авто-, видео- био-, радио-, теле-, кино, макси-, макро-, мини-, микро-*) nebo (řidčeji) vystupovat v postpozici (*язык хинди, платье беж, цвет кардинал*).

- **častější kompoziční tvoření** – souvisí s větší mírou analytičnosti ruštiny (*воздухоплаватель, дровосек, кашевар, летописец, полководец, сталевар, трубочист, вездеход, вертолёт, громоотвод, дырокол, землечерпалка, кофемолка, ледоруб, луноход, маслобойка, мышеловка, паровоз, пылесос, самовар, самокат, самолёт, самосвал, снегоход, aj.*).

Patří sem také větší sklon ruštiny k tvoření slov zkratkových (abreviatur) různého typu: *СМИ* (средства массовой информации), *завуч* — заведующий учебной частью; *завхоз* — заведующий хозяйством; *самбо* — самозащита без оружия; *сопромат* — сопротивление материалов; *филфак* — филологический факультет; *универмаг, канцтовары, промтовары, химчистка, Сбербанк, детсад, ЖЭК, главпочтамт, военкомат, aj.*

S uvedenými tendencemi v oblasti tvoření pojmenování souvisí také častější využívání souslovných (sdružených) pojmenování typu *железная дорога, канатная дорога, справочное бюро, читальный зал*) a pro češtinu neústrojných apozičních pojmenování (*крем-автозагар, вагон-ресторан, лётчик-истребитель, застёжка-молния*)

ČEŠTINA

- **větší tendence k syntetismu a sémantické kondenzaci** – základním způsobem tvoření pojmenování v češtině je odvozování, vytváření skupin významově příbuzných slov pomocí předpon a přípon od společného slovního základu (*škola, školka, školní, školský, školství, školení, vyškolený, školák, předškolák, poškoťák, záškoláctví* apod.).

Ačkoliv je derivace nejproduktivnějším slovtvorným způsobem také v ruštině, absolutní množství jednotek v jednotlivých slovtvorných hnízdech je menší než v češtině. Ruskými ekvivalenty mnohých českých odvozených slov jsou proto často buďto pojmenování nemotivovaná, případně odvozená od jiných základů či utvořená jiným způsobem:

jezdit		ездить	
jízda		езда/ездка	
	(na bruslích)		<i>катание на коньках</i>
	(volná)		<i>произвольная программа</i>
	(na lyžích)		<i>бег на лыжах</i>
	(terénní)		<i>мотокросс</i>
	(zkušební)		<i>испытательный пробег</i>
	(= jezdecko)		<i>конница/кавалерия</i>
jízdní		проездной	
	(dráha)		<i>мостовая</i>
	(řád)	расписание поездов	
	(kolo)		<i>велосипед</i>
	(pluk)		<i>конный/кавалерийский</i>
jízdenka		проездной билет	
jízdné		плата за проезд	
jízdárna			<i>манеж</i>
jezdec		ездок	
	(na koni)		<i>всадник/верховой</i>
	(příslušník jezdeckva)		<i>конный/кавалерист</i>
	(na kole)		<i>велосипедист</i>
	(závodní j.)		<i>гонщик</i>
jezdecký			<i>конный</i>
	(kůň)		<i>верховой (лошадь)</i>
	(boty)	сапоги для	

		верховой езды	
	(kalhoty)		<i>рейтузы/галифе</i>
	(pluk, sedlo)		<i>кавалерийский</i>
jezdectvo			<i>кавалерия</i>

Větší možnosti češtiny při tvorbě odvozenin současně usnadňují procesy sémantické kondenzace, kdy je pojem o více smyslových komponentech vyjádřen jednoslovným výrazem (univerbizace):

železnice (< *železná dráha – железная дорога*)
občanka (< *občanský průkaz*)
kazeták (< *kazetový magnetofon*)

c) skupiny rusko-českých ekvivalentů z hlediska sémantického (obsahového)

- **bezekvivalentní pojmenování** (lexikální etnografismy) – slova odlišná hláskovým složením a nemající vlastní významový ekvivalent v druhém jazyce (*пельмени, губерния* x *knedlík, vinárna*),
- **ekvivalenty s různým hláskovým složením** - slova odlišná hláskovým složením , ale shodná nebo blízká svým významem (*каникулы* x *prázdniny*),
- **formálně-sémantické ekvivalenty** - slova shodná nebo blízká jak svým hláskovým složením, tak také významem (*школа* - *škola*, *писать* - *psát*),
- **formálně-sémantické ekvivalenty s různou stylovou platností** - slova shodná nebo blízká svým hláskovým složením i významem, ale s různou stylistickou platností v obou jazycích (*женщина* x *ženština*, *машина* x *tašina*)
- **mezijazyková homonyma** - slova shodná nebo blízká svým hláskovým složením, ale rozdílná významem (*стул* x *stůl*, *вкусный* x *vkusný*, *поздравить* x *rozdravit*)

Sémantické a stylistické rozdíly podobně znějících pojmenování

- **diferenční polysémie** (*ходить* x *chodit*)
- **stylistická diferenciac** (*лоб, чело* x *čelo*; *рот, уста* x *ústa*)
- **diferenciac synonymických a slovtvorných řad**

II. Ekvivalence na úrovni větné stavby (syntaktická)

Přes blízkou příbuznost ruštiny a češtiny existují mezi oběma jazyky různé rozdíly v mluvnické stavbě vět.

Z hlediska rusko-české ekvivalence je třeba mít na zřeteli zejména následující syntaktické jevy:

- výtaznější zastoupení **asymetrických větných modelů** v ruštině (činitel děje/nositel stavu je odsunut z pozice podmětu a je vyjádřen nepřímým pádem (*Таких случаев не бывает. Ему отсюда плохо видно. Ветром сорвало крышу*),
- rozdílné **vyjadřování bytí a vlastnění** – absence přítomných tvarů slovesa *быть* v ruštině (*Погода сегодня солнечная* x *Погода стоит солнечная*, *Нет денег* x *У меня нет денег*),
- hojnější využívání **slovesných kondenzátorů** (přechodníky, obraty s přídavnými jmény slovesnými, infinitivní konstrukce: *Идя по улице, я встретил знакомого. – Желая более основательно познакомиться с этим вопросом предназначен научный доклад. – Сюда нам больше не вернуться.*).
- **rozdíly v oblasti negace** – genitiv záporový a částečná negace v ruštině (*Не теряй времени. – Пришли не все.*).
- **skladba číselných výrazů** – vztah jednotlivých součástí v číselných výrazech se v obou jazycích řídí zákonitostmi založenými na rozdílných principech (*Прошло два года. – Три новых студентки опоздали. – Мы живём в номере вдвоём.*),
- **rozdíly ve valenci sloves a adjektiv** – vedle shod při spojování slov do jednotek vyššího řádu (slovních spojení a vět) existují mezi oběma jazyky závažné rozdíly v oblasti spojovatelnosti sloves a některých adjektiv se substantivy (*ждать ответа, следовать примеру, заведовать кафедрой; исполнен ненависти, доволен результатами, далёк от подозрения, груб с матерью*).

III. Ekvivalence stylistická

- asymetrie stylové stratifikace ruštiny a češtiny
- ekvivalence stylových registrů
- ekvivalence stylových postupů

IV. Ekvivalence v rovině textové

- ekvivalence textových žánrů a forem